

DE LAND VAN ASSEROUTE

Vertrekpunt: Gemeenteplein van Asse
Afstand: 39 kilometer

Het Land van Asse is in feite een fictief geografisch begrip uit de middeleeuwen, wij interpreteren het hier als het ruime gebied rond de oude moederparochie Asse, die een toch wel zeer belangrijke rol speelde in de historische ontwikkeling van deze streek. Het Land van Asse vormde reeds in de 11de en 12de eeuw één groot aaneengesloten geheel, waartoe o.a. Essene, Hekelgem, Meldert, Mazenzele, Sint-Ulriks-Kapelle, Bekkerzeel, Mollem en Bollebeek behoorden. In latere eeuwen is dit gebied door huwelijken en invloedsverschuivingen weliswaar van uitzicht veranderd.

In dit gebied stippelde Toerisme Vlaams-Brabant een 39 kilometer lange fietsroute uit die ons langs het heuvelende landschap aan de rand van het Pajottenland voert. De vroegere Hopperoute doorkruiste voor een groot deel ditzelfde gebied. Toen deze autoroute werd ontworpen, zoveel jaren geleden, kon je hier in de streek rond Asse en Essene werkelijk kilometers langsheen hoppevelden rijden. De laatste jaren is deze teelt echter sterk achteruit gegaan, zodat de akkers, met de typische stakenbouwsels ook steeds schaarser zijn geworden. De rijke hoppeteelt van vroeger vertaalde zich hier in een overvloed aan brouwerijen, waarvan er nog steeds een aantal zijn blijven bestaan.

BEZIENSWAARDIGHEDEN

1. Oud gasthuis / CC Asse

Het gasthuis werd voor het eerst vermeld in 1298 en werd vermoedelijk gesticht door de Hertog van Brabant, Heer van Asse. Het vormde samen met de lakenhalle en het vleeshuis het middelpunt van de toenmalige leefgemeenschap. In het gasthuis vonden de rechtszittingen plaats, maar het deed evenzeer dienst als hospitaal. Vanaf de 14de eeuw was het een passantenhuis voor pelgrims, die op bedevaart kwamen naar het Heilig Huis. Na een verwoesting van de gebouwen in de 16de eeuw werd het hospitaal bediend door de augustinessenzusters uit Hulst. De eerste grote restauratiecampagne gebeurde vanaf 1642 door de familie de Cotereau.

Vandaag doet dit gebouw dienst als het cultureel centrum van Asse.

2. Kartelobos

Een gemengd eiken- en beukenbos, waarin nog heel wat zeldzame vogelsoorten als de holenduif, de steenuil, de bosuil, de geelgors, de goudvink en de wielewaal voorkomen. Het allodium Karterlo bestond oorspronkelijk uit een deel landbouwgebied en een deel onontgonnen gebied.

3. Hof te Kartelo of Hof te Paddebroeken

De oude abdijhoeve "Hof te Kartelo"/"Hof te Paddebroeken", is een fraai gelegen complex te midden van weiland en akkers. Het hof is voormalig bezit van de abdij van Affligem. Het huidige gebouwenbestand dateert uit het begin van de negentiende eeuw, toen het hof afbrandde en heropgebouwd werd. De brand verklaart de naam 'Verbrand hof', onder welke de hoeve in de volksmond bekend staat.

4. Potaerdhoeve

De Potaerdhoeve is een pracht van een gesloten vierkantshoeve, die teruggaat tot de 18de eeuw. Op dit ogenblik is dit één van de hoeven die langs het landbouwleerpad van de Mollemse Landelijk Gilde ligt en waar schoolgroepen terecht kunnen om een modern melkveebedrijf van zeer nabij te leren kennen.

5. Spanjaardhof

Het Spanjaardhof is één van de oudste hoeven in de omgeving. Het wordt ook wel eens "Hof te Steenberg" genoemd, een naam die volgens sommigen zou verwijzen naar de steengroeven die in de streek eertijds werden ontgonnen. Anderen beweren dat het een verwijzing is naar de Romeinse potscherven die hier ooit werden gevonden. Later is het ook nog wel het hof van Velasco genoemd, naar de 16de-eeuwse Spaanse edelman, Don Diego Velasco, die hier zijn intrek nam. Ook de naam Spanjaardhof verwijst naar deze bewoner. De huidige gesloten hoeve met rechthoekige binnenkoer

dateert uit de 2e helft van de 18e eeuw. Dit akkerbouwbedrijf teelt op de rijke zandleemgronden vooral granen, suikerbieten en aardappelen.

6. Sint-Annakapel

De Sint-Annakapel is opgetrokken in baksteen en witte natuursteen in barokstijl. In de sierlijke voorgevel werden een kruisvenster en een ovalen venster uitgespaard. In de geveltop draagt een steen het jaartal 1700, het jaar waarin de restauratieperiode eindigde. De mijter en het wapenschild boven de deur zijn deze van de Grimbergse abt De Munck (1698-1712). Vroeger lag hier een bron, die door de heidense volkeren als heilig werd beschouwd.

De legende wil dat hier, op deze plek, een oprukkende pestepidemie werd gestopt door O.-L.-Vrouw en de heilige Anna. Het beeld in de kapel, dat de heilige Anna voorstelt met Maria op haar arm, die op haar beurt het kindje Jezus draagt, werd eeuwenlang aanroepen tegen koorts. De oorspronkelijke houten kapel werd in 1639 vervangen door een stenen bidplaats. De laatste restauratie dateert van 1959 en sinds 1979 is de Sint-Annakapel een beschermd monument.

7. Brouwerij De Keersmaeker

In brouwerij De Keersmaeker wordt sinds 1721 reeds bier gebrouwen, al heette de brouwerij toen "De Hert" en vloeide er - hoe kan het ook anders - Hert-ale uit de tapkraan. In het midden van de 18de eeuw werd de brouwerij eigendom van de familie Bastaerts, waarvan een dochter trouwde met broer De Keersmaeker uit Hamme. Hun nakomelingen bleven actief als brouwers en stuurden van hieruit de geuze en lambiek "Mort Subite" de wereld in. Sinds 1989 is de brouwerij door een samenwerkingsakkoord gebonden aan de Alken-Maesgroep.

In de 18de-eeuwse herberg "in't Wit Paard" kan je genieten van dit lekker biertje.

8. Sint-Goriks- en Magdalenakerk

De Sint-Goriks- en Magdalenakerk is een typisch plattelandskerkje in een vrij heterogene stijl, resultaat van voortdurend bij- en verbouwen. Deze dubbele naam is gegroeid uit de twee parochies die Kobbegem omstreeks de 14de en de 15de eeuw had, logischerwijs: de Sint-Goriks- en de Magdalenaparochie. Omwille van allerlei verwoestingen door oorlog verdween de Sint-Gorikskapel en werd aan de Magdalenakapel toegevoegd.

9. De Ascanuskapel

Peter Ascanus is een naam die je in Asse wel meer ontmoet. Hij was een priester, die samen met 19 andere geestelijken en lekenbroeders, tijdens de godsdienstoorlogen, in het Nederlandse Gorkum gemarteld en ter dood gebracht werd. In 1867 werd hij door de paus heilig verklaard.

10. IJzenbeekmolen

In het IJzenbeekdal ligt de IJzenbeekmolen, dit is een watermolen met bovenslagrad, met oudste vermelding in een akte van 1321 als "molendinum de IJsenbeke". Vermoedelijk werd de molen herbouwd circa 1641 omdat er op dat ogenblik sprake is van "de nieuwen molen van Essenbeke". In de loop van de achttiende eeuw waren de molen en bijhorende vijver eigendom van de rijke klaren van Brussel. De molen bleef in gebruik tot de jaren 1970, maar nu ontbreekt het waterrad evenals de waterafleiding die het water van de vijver aan de overzijde van de weg, via een overbrugging naar het rad bracht.

De molenvijver, de zogenaamde Prinskens- of Hoogpoortvijver, gelegen ten noordoosten aan de overzijde van de weg, bleef wel bewaard. Voorts resten nog het vroegere molenhuis en de aansluitende molenaarswoning.

11. Kruisborrekapel

De Kruisborrekapel ligt prachtig in de schaduw van oude taxusbomen, langs een smalle veldweg. Ze werd in 1622 gebouwd door pastoor Calenus die de Heilige Kruisencultus nieuw leven wilde inblazen. Hij bouwde de kapel op de plaats waar een oude, heidense borre ontspringt, alhoewel die niets te maken heeft met de Heilige Kruislegende.

De huidige kapel dateert uit de vroege 18de eeuw. Ze is de afgelopen jaren wel grondig gerenoveerd geweest. Het dak werd enkele jaren geleden al volledig vernieuwd en de binnenzijde heeft in het begin van 2010 een opknabbeurt gehad. De kapel ligt op een ommegang met verschillende kapelletjes en is lange tijd het einddoel geweest van een bedevaart.

12. Hof ten Eenhoorn

De eerste gebouwen van de hoeve stonden er al in de 16de eeuw, maar werden in de 18de eeuw vervangen door bakstenen bouwwerkend. Tijdens de vorige eeuw was hier een brouwerij in werking, maar dat duurde maar tot de Eerste Wereldoorlog, toen de Duitsers de koperen brouwketels in beslag namen. Momenteel is het Hof ingericht als restaurant.

13. Kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking

Essene bezat met zekerheid al een kerk in 1105 toen ze door Odo, bisschop van Kamerijk, aan de abdij van Affligem werd geschonken. Deze kerk, met een vierkanten westertoren van 16 meter hoog, is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking. Dit wijst op een zeer oude stichting. Als tweede patroon wordt er Sint-Jan vereerd. Deze kerk werd wellicht gedurende de Franse invallen verwoest. De toren dateert van 1567 en werd opgetrokken in uitgewerkte sluitsteen. Zij werd meer dan eens door trekkende legers beschadigd. In 1664 werd de toren herbouwd. In de kerk bevindt zich een orgel van de hand van Pierre-Charles Van Peteghem uit 1817. Het orgel, dat sinds 1979 beschermd is, werd in 2010 ontmanteld voor een restauratie.

Essene heeft altijd behoord tot het "Land van Asse", maar leefde ook onder invloed van de nabijgelegen abdij van Affligem. In Essene wordt ieder jaar, op de zondag na 17 januari, Sint-Antonius op een wel heel bijzondere wijze gevierd. Naar een traditie die teruggaat tot 1787 worden na de Gregoriaanse hoogmis de offergaven van Sint-Antonius openbaar verkocht rond het beeld van de heilige achter de kerk. Het is telkens een heel feestelijke gebeurtenis in Bruegelsfeer, waar men van ver over de dorpsgrenzen heen komt om een varkenskop, een brood, kippen, ganzen of vlaaien per opbod te kopen.

14. Bastaertshoeve

De hoeve vlakbij de kerk is de Bastaertshoeve. Deze hoeve had eveneens een brouwerij. Sinds de 18de eeuw is ze bewoond door de familie Bastaerts en heeft in de volksmond deze naam gekregen. Momenteel is ze in het bezit van de familie De Baerdemaeker. Op 2 juli 1827 werd deze hoeve door de bliksem getroffen, waarna ze gedeeltelijk afbrandde, maar opnieuw werd heropgebouwd.

15. Ankerhof

De eerste vermelding van dit hof dateert uit de 17de eeuw. Men vermoedt dat het werd gebouwd ter vervanging van het vervallen of vernielde Hof ter Borch, één van de grootste hoeven in het bezit van de abdij van Affligem. Het Ankerhof werd platgebrand door het Franse leger van Villeroy, dat hier doortrok op zijn weg naar Brussel, maar al heel snel, in 1702, was het weer opgebouwd. De hoeve fungeerde ook als brouwerij, waar bier gebrouwen werd dat hoofdzakelijk diende om te voorzien in de noden van de plaatselijke bevolking. In de vorige eeuw waren er trouwens heel wat van deze kleine huisbrouwerijen, maar in Essene zijn er slechts twee die zijn blijven voortbestaan na de Tweede Wereldoorlog. Eén daarvan was het Ankerhof. Op dit ogenblik wordt er niet meer gebrouwen, maar blijft het een mooi stukje industriële archeologie. Het heeft een prachtige steekboogpoort, met in de gevelsteen een brouwersmotief.

16. Kasteel van de Putberg

De Putberg is één van de oudste locaties van Asse, ontstaan door een ophoping van aarde, achtergebleven na het uitbaten van een steengroeve. Archeologische vondsten tonen aan dat hier reeds bewoning was tijdens de Romeinse periode. Het Kasteel van de Putberg (nr. 81) werd in 1882 gebouwd in opdracht van de toenmalige burgemeester Leo De Coster. Later (1905) zal hij het ruilen met de familie de Lantsheere. Het is gebouwd op een rechthoekig grondvlak met licht uitspringende toren met afgeknot schilddak, afwisselend opgetrokken in baksteen en witte muurbanden met een onderbouw in blauwe hardsteen. Even verderop ligt het landhuis Borgstad (nr. 80) vermoedelijk gebouwd op de grondvesten van een Romeins legerkamp.

17. Sint-Martinuskerk

De kerk werd gebouwd in het begin van de 13de eeuw en werd tijdens opeenvolgende oorlogen zwaar beschadigd en steeds weer gerestaureerd, zodat er zowel Romaanse, vroeggotische als hooggotische stijkenmerken te ontdekken zijn. In de dwarsbeuk en de vierkante basis van de toren zie je de Romaanse oorsprong, terwijl de tweede torenspits er pas in 1905 kwam. De kruiskapel, het koor en het zuiderportaal zijn 15de-eeuws en bevatten uitsluitend gotische elementen. Zeker het bekijken waard is de H.Kruiskapel, waar de 18de-eeuwse eiken lambrizing de legende van de heilige kruisen vertelt.

Diezelfde legende vind je uitgebeeld in de glasramen van het koor. In de noordelijke dwarsbeuk is een kleine kapel gewijd aan Peter Ascanus, waarover we het vroeger al hebben gehad.

18. Hopmarkt

Op dit mooie oude marktplein zijn nog een paar uitzonderlijke 18de- en 19de-eeuwse gevels bewaard gebleven. O.a. het huis van de vroegere notaris Stas, dat in een steen boven de deur het jaartal 1731 draagt. Dit is waarschijnlijk de datum van de laatste restauratie, want het huis werd gebouwd in de loop van de 16de eeuw. Tegenover dit huis staat de Hopduvel, een bronzen duiveltje, dat alle plagen symboliseert die de hopoogst wel eens bedreigen: wind-, hagel- en regenvlagen. Wilfried van den Broeck ontwierp dit beeld, dat het boegbeeld werd van de Assese folklore. Op de Hopmarkt bevinden zich talrijke gezellige tavernes en restaurantjes die uitnodigen tot het strekken van de benen na de fietstocht.